

Posudek diplomové práce *Sociální zabezpečení a volnočasové aktivity zaměstnanců textilního podniku JITKA v období tzv. normalizace a transformace*, Bc. Petra Švepeše Pracoviště orální historie – soudobé dějiny, Fakulta humanitních studií UK, 2019.

Petr Švepeš předkládá k obhajobě diplomovou práci mapující historii jindřichohradeckého textilního podniku JITKA v období tzv. normalizace a transformace. Zaměřuje se při tom na každodenní život v podniku, s důrazem na sociální aspekty a volnočasové aktivity, které svým zaměstnancům a zaměstnankyním podnik nabízel a zajišťoval. V širším kontextu práce spadá do oblasti sociálních dějin, zároveň také do dějin podnikových. Jednotlivá témata, jež diplomant zachycuje (bydlení, lékařská a lázeňská péče, předškolní zařízení, stravování, rekreace, kultura, sport), představují formu materiální či nemateriální odměny. V práci bohužel chybí obraz toho, za co byla odměna poskytována; ať již budeme hovořit o pracovních podmínkách, každodenních činnostech či například působení stranické a odborové organizace na pracovišti nebo vliv managementu. Postižení více aspektů každodenního života v podniku by pak umožnilo i lépe interpretovat jednotlivé sociální výhody.

Částečně je tento dílčí nedostatek kompenzován zpracováním historického kontextu, kde autor představuje jak dějiny města Jindřichův Hradec, tak dějiny textilní výroby a v neposlední řadě dějiny národního podniku JITKA. Zpracování základního historického rámce je však velmi nevyvážené, zvláště s ohledem na časové vymezení práce na období tzv. normalizace a transformace. Autor na jedné straně představuje dějiny města již od středověku, na druhé straně období od 50. let do současnosti zachycuje na sedmi řádcích (s. 39). Obdobný problém se týká dějin textilní výroby, která je opět představena od středověku, ale končí zmínkou o výstavě v roce 1947, tudíž v podstatě nereflektuje dějiny textilní výroby v období, které je předmětem práce. Pokud jde o historii podniku JITKA (před rokem 1965 Jiholen), autor se zaměřuje spíše na tzv. velké dějiny a upozaduje problematiku dění v podniku. Respektive pokud dění v podniku reflektuje, činí tak spíše ve vztahu k „velkým“ historickým událostem, nikoli ve vztahu ke každodennosti a sociálním jistotám, jež jsou předmětem práce. Jako určitou kompenzaci této nevyváženosti by diplomant mohl v rámci obhajoby detailněji interpretovat počátky tzv. normalizace v podniku, například případnou změnu atmosféry, personální zvraty na vedoucích místech, proměny pracovních kolektivů atd.

Ne zcela dostatečně je v textu zachycena samotná transformace, resp. privatizace podniku – jakým způsobem byl podnik privatizován (kupónová privatizace vs. zaměstnanecké akcie atd.), jak se (ne)změnilo vedení, proč byl podnik i v 90. letech úspěšný, případné aktivity zájemců ze zahraničí atd. I toto by mělo být doplněno v rámci obhajoby. Zajímavým interpretačním tématem je v této souvislosti zaměstnanecká anketa o privatizaci (s. 51). Hovoří se zde o velmi malé účasti, ale bohužel z textu není zřejmé, zda zaměstnancům někdo celou problematiku vysvětlil, případně kdo a jakým způsobem, zda vůbec měli představu o fungování kapitálového trhu (otázky se týkaly akcií/obligací, výše dividend, úrokové sazby) atd. Diplomant tento zajímavý moment historie podniku ve sledovaném období přibližuje jen prostřednictvím

článku v podnikovém časopise JITKA; přitom právě u tohoto a obdobných témat je klíčová orální historie, osobní vzpomínka tehdejších zaměstnanců a jejich dnešní hodnocení minulosti.

Zmiňovaný podnikový časopis však není jediným pramenem, s nímž autor pracoval. Velkým kladem celé práce je důkladná heuristika a široká pramenná základna, jež zahrnuje jak sekundární literaturu, tak vybrané archivní fondy. Klíčovou metodou pro poznání daných témat pak byla orální historie. Práce vychází z deseti rozhovorů (pět mužů, pět žen) s lidmi, kteří pracovali v podniku více než dvacet let, a to na dělnických i administrativních pozicích (rozhovor poskytl také jeden z ředitelů); soubor rozhovorů je velmi dobře vystavěn a nabízí množství různých pohledů na zkoumané téma. I to je velkým kladem práce.

Jediným problematickým rysem metodologie práce je, jak už jsem naznačila výše, v některých případech nekritické přebírání informací, zvláště u materiálů z období tzv. normalizace – ať již se jedná o podnikový časopis (autor vůbec nereflektuje téma cenzury veškerých tiskovin) či například dobové kvalifikační práce, z nichž diplomant čerpá. To pak vede ke zjednodušeným interpretacím. Interpretační rovina textu je celkově nejslabší částí textu; autor jen výjimečně opouští rovinu popisnosti. Tematické kapitoly jsou tak vlastně jen souhrnem úryvků z rozhovorů k jednotlivým tématům, pospojované do spíše nesourodého celku.

Přesto diplomová práce představuje zajímavou sondou do historie jednoho podniku. Diplomant dobře zvládl metodologii výzkumu, prokázal dostatečnou znalost dobového kontextu i schopnost samostatné výzkumné práce. Text splňuje všechny formální i obsahové požadavky kladené na tento druh kvalifikačních prací, tudíž diplomovou práci doporučuji k obhajobě. Vzhledem k výhradám uvedeným výše práci hodnotím **stupněm 2-3, výsledná známka by měla odrážet posudek vedoucího a výkon diplomanta při obhajobě.**

Posudek vypracovala:

Lenka Krátká, 3. 9. 2019